

Církevní řády ve středověku

Obsah předmětu:

1. Geneze mnišství, anachorité, cenobité.
2. Zrod západního mnišství, benediktini.
3. Církevní řády v českých zemích ve středověku.
4. Každodennost života v klášteře.
5. Hospodářství středověkých klášterů.
6. Kláštery jako centra kultury a vzdělanosti.
7. Významné osobnosti z řad řeholníků.
8. Architektura středověkých klášterů.

Seznam odborné literatury (obsahuje základ předmětu)

Poustevnictví, geneze mnišství

Obecné práce, syntézy

- FRANK, Karl Suso: Dějiny křesťanského mnišství. Praha 2003.
KADLEC, Jaroslav: Přehled českých církevních dějin, I. díl. Praha 1991.
KORDIOVSKÝ, Emil: Vývoj církevní správy na Moravě. Mikulovská symposia XXVII. 2002. Brno, Muzejní a vlastivědná společnost 2003.
NĚMEC, J.: Rozvoj duchovních řádů v českých zemích. Řím 1988.

Encyklopedie

- HOBZEK, Jiří: Kláštery v českých zemích z hlediska památkové hodnoty. Praha 1987.
JIRÁSKO, Luděk: Církevní řády a kongregace v zemích českých. Praha 1991.

APOFTHEGMATA. *Výroky a příběhy pouštních otců*. Praha 2000. 160 s. ISBN 80-902682-2-6.

BERNHARD, Marianne. *Kláštery. Sto architektonických klenotů západu*. Praha: Grafotoprint-Neubert, 1995. 192 s. ISBN 80-85785-56-0.

ČERNUŠÁK, Tomáš – PROKOP, Augustin – NĚMEC, Damián. *Historie dominikánů v českých zemích*. Praha: Krystal, 2001. 239 s. ISBN 80-85929-50-3.

DERWICH, Marek. *Monastycyzm benedyktyňski w średniowiecznej Europie i Polsce*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1998. 410 s. ISBN 83-229-1694-9.
Dominikáni. Praha, Krystal 1996.

HOUŠKOVÁ, Daniela (ed.): *Řád cisterciáků v českých zemích ve středověku*. Praha, Unicornis 1994.

CHARVÁTOVÁ, Kateřina. *Dějiny cisterckého řádu v Čechách 1142-1420. Sv. 1. Fundace 12. století*. Praha: Karolinum, 1998. 397 s. ISBN 80-7184-617-1.

CHARVÁTOVÁ, Kateřina. *Dějiny cisterckého řádu v Čechách 1142-1420. Sv. 2. Kláštery založené ve 13. a 14. století*. Praha: Karolinum, 2002. 402 s. ISBN 80-246-0385-3.

JAN, Libor. *Bratři špitálu Panny Marie v českých zemích 1204-1411*. Tišnov: Sursum, 1995. 50 s. ISBN 80-85799-16-2.

JIRÁSKO, Luděk. *Církevní řády a kongregace v zemích českých*. Praha: Fénix, 1991. 173 s. ISBN 80-85245-11-6.

LAWRENCE, Hugh. *Dějiny středověkého mnišství*. Praha 2002. 325 s. ISBN 80-7021-536-4.

LOCKHART, R.B.: *Na cestě do nebe. (skrýlý život kartuziánů)*. Praha 1996.

NEUMANN, Augustin Alois. *Předhusitské kláštery a veřejné blaho*. Praha 1939.

ONDRÁČEK, Vilém. *Premonstráti*. Olomouc, 1920.

Řehole sv. Benedikta latinsky a česky. Praha: Nakl. 1993. 218 s.
SOKOL, Jan (ed.). *Mistr Eckhart a středověká mystika*. Praha: Zvon, 1993. 371 s. ISBN 80-71113-074-5.
ŠPIDLÍK, Tomáš: *Spiritualita křesťanského východu*. Mnišství. Velehrad 2004.
VLČEK, Pavel – FOLTÝN, Dušan – SOMMER, Petr. *Encyklopedie českých klášterů*. Praha: Libri, 1997. 782 s. ISBN 80-85983-17-6.

Církevní řády v novověku (16.-18. století)

Obsah předmětu:

1. **Tridentský koncil, katolická reformace, nové impulsy v řeholním životě.**
2. **Úloha církevních řádů v rekatolizaci českých zemí.**
3. **Církevní řády a barokní poutě.**
4. **Tovaryšstvo Ježíšovo – struktura, spiritualita, osobnosti.**
5. **Jezuitské školství.**
6. **Piaristé – jejich přínos na poli školství, vědy a kultury.**
7. **V šlépějích sv. Františka – františkáni, kapucíni**
8. **Každodenní život za zdmi barokního kláštera.**
9. **Pauláni – obnova a proměna německo-české provincie.**
10. **Milosrdní bratři - per corpus ad animam.**
11. **Ženské řády a kláštery**
12. **“Staré” řády v novém věku (dominikáni, isterciáci, kartuziáni, benediktini).**
13. **Řády a bratrstva**
14. **Barokní poustevnictví**
15. **Architektura barokních klášterů**
16. **Kláštevní knihovny a intelektuální činnost řeholníků v barokní době**
17. **Rušení klášterů za Josefa II.**

LITERATURA:

BASTL, Ondřej: *Rušení klášterů v Čechách a na Moravě za Josefa II.* In: *Historická geografie 28*, Sborník příspěvků k dějinám osídlení, Praha 1995, s. 155 - 182.

BENEŠ, Petr Regalát – HLAVÁČEK, Petr: *Historia Franciscana II.* Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2005.

BÍLEK, Tomáš V.: *Statky a jmění kolejí jezuitských, klášterů, kostelů, bratrstev a jiných ústavů v království Českém za císaře Josefa II. zrušených.* Praha 1893.

BÍLÝ, Jiří: *Jezuita Antonín Koniáš. Osobnost a doba.* Praha, Vyšehrad 1996.

BERNHARD, Marianne: *Kláštery. Sto architektonických klenotů západu.* Praha, Grafoprint-Neubert 1995.

BOBKOVÁ-VALENTOVÁ, Kateřina: *Každodenní život učitele a žáka jezuitského gymnázia.*

Praha, Karolinum, 2006.

BOGAR, Fr. Benedikt: *Milosrdní bratři*. Praha 1934.

BUBEN, Milan: *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích. Rytířské řády a křižovníci*. Praha, Libri 2002.

BUBEN, Milan: *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích. Řeholní kanovníci II. díl, 1. svazek*. Praha, Libri 2003

BUBEN, Milan: *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích. Mnišské řády. II. díl, 2. svazek*. Praha, Libri 2004.

BUBEN, Milan: *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích. Žebravé řády. III. díl, 1. svazek*. Praha, Libri 2006.

BUBEN, Milan: *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích. Žebravé řády. III. díl, 2. svazek*. Praha, Libri 2007.

BUBEN, Milan: *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích. Řeholní klerikové. III. díl, 3 svazek. (připravuje se)*

BUBEN, Milan: *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích. Kongregace a řeholní společnosti. IV. Díl (připravuje se)*

BUBEN, Milan: *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích. Ženské řády, kongregace, společnosti a instituty. V. díl (připravuje se)*

ČAPSKÁ, V.: *Pod ochranou Panny Marie Bolestné. Servité v českých zemích do josefinských reforem*. Nové Hrady 2005.

ČERNUŠÁK, Tomáš – PROKOP, Augustin – NĚMEC, Damián: *Historie dominikánů v českých zemích*. Praha, Krystal 2001.

ČORNEJOVÁ, Ivana: *Tovaryšstvo Ježíšovo. Jezuité v Čechách*. Praha, Kolumbus, 1995.

ČORNEJOVÁ, I. (ed.): *Úloha církevních řádů při pobělohorské rekatolizaci*. Praha, Scriptorium 2003.

ČORNEJOVÁ, Ivana – RICHTEROVÁ, Alena (eds.): *Jezuité a Klementinum*. Praha 2006.

DOKOUPIL, Vladislav: *Dějiny moravských klášterních knihoven ve správě univerzitní knihovny*. Brno, Musejní spolek a Univerzitní knihovna 1972.

ELBEL, Martin: *Bohemia Franciscana. Františkánský řád a jeho působení v českých zemích 17. a 18. století*. Olomouc: Univerzita Palackého 2001.

FOLTÝN, Dušan a kolektiv: *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*. Praha, Libri 2005.

FRANCEK, Jindřich: *Rekatolizace v českých zemích*. Jičín: Městský úřad, 1995.

FRANK, Karl Suso: *Dějiny křesťanského mnišství*. Praha 2003.

FÜLOP-MILLER, René: *Moc a tajemství jezuitů*. Praha, Rybka 2000.

HEIMBUCHER, Max: *Die Orden und Kongregationen der katholischen Kirche I. - II*. Paderborn 1933.

HLAVÁČEK, Petr: *Čeští františkáni na přelomu středověku a novověku*. Praha, Academia, 2005.

HOBZEK, Jiří: *Kláštery v českých zemích z hlediska památkové hodnoty*. Praha 1987.

HURT, Rudolf: *Dějiny cisterciáckého kláštera na Velehradě II. 1650-1784*. Olomouc 1938.

JAN, Libor – SKŘIVÁNEK, František: *Němečtí rytíři v českých zemích*. Praha 1997.

JIRÁSKO, Luděk. *Církevní řády a kongregace v českých zemích*. Praha, Fénix 1991.

JÜRGENSMEIER, Friedhelm – SCHWERDTFEGGER, Regina Elisabeth (eds.): *Orden und Klöster im Zeitalter von reformation und katholischer reform 1500-1700 I*. Münster, Aschendorf Verlag 2005.

KADLEC, Jaroslav. *Přehled českých církevních dějin 2*. Praha, Zvon 1991.

KAMENÍČEK: *O vzniku prvních dvou kolejí jezuitských na Moravě*. Rezkův sborník historický, III. 1885.

KORDIOVSKÝ, Emil (ed.): *Vývoj církevní správy na Moravě*. Mikulovská symposia XXVII. 2002. Brno, Muzejní a vlastivědná společnost 2003.

KOUKAL, Vítězslav a kol.: *Valtice a řád milosrdných bratří*. Praha 1995.

KUČERA, Jan, P. - RAK, Jiří. *Bohuslav Balbín a jeho místo v české kultuře*. Praha 1983.

KUČERA, Vojtěch. *Tři kapitoly z dějin kláštera Augustiniánů v Brně*. 1939.

MAŇAS, V.: *Náboženská bratrstva olomoucké (arci) diecéze do josefinských reforem*. Brno, Masarykova univerzita 2003. (Diplomová práce)

MATĚJKA, Pacifik M.: *Prvopočátky kapucínského řádu*. Praha – Olomouc, Institut františkánských studií 2002.

MATĚJKA, Pacifik M.: *Ne mečem a měšcem, ale bezbranností lásky*. Řím, Velehrad 1999.

MIHOLA, Jiří: *Církevní řády v českých zemích barokní doby. Obnova, rozkvět, specifika, podíl na rekatolizaci*. In: *České země v 17. a 18. století. Barokní doba, společnost a kultura*. (Ed. J. MIHOLA) Brno, Masarykova univerzita 2003, s. 57-64.

MIHOLA, Jiří: *K podílu paulánského řádu na pobělohorské rekatolizaci českých zemí*. In: *Úloha církevních řádů v pobělohorské rekatolizaci*. Sborník příspěvků ze semináře na Vranově u Brna, konaného 4.-5.6.2003 na Vranově u Brna. (Ed. I. ČORNEJOVÁ) Praha, Scriptorium 2003, s. 76-87.

MIHOLA, Jiří: *Fratres minimi. Německo-česká provincie řádu paulánů v 16.-18. století*. Brno, Masarykova univerzita 2007. (Dizertační práce).

MIKULÁŠEK, František: *Jezuité kdysi a dnes*. Praha, b.d.

MIKULEC, Jiří. *Barokní náboženská bratrstva v Čechách*. Praha, Lidové noviny 2000.

NĚMEC, Jaroslav: *Rozvoj duchovních řádů v českých zemích*. Řím 1988.

PETRÁŇ, Josef a kol: *Dějiny hmotné kultury II (2). Kultura každodenního života od 16. do 18. století*. Praha 1997.

RABAS, Vavřinec: *Řád kapucínský a jeho působení v Čechách v 17. století*. Časopis pro katolické duchovenstvo, č.3, 1936, s. 217-238, č.4, 1936, s. 329-349.

RABAS, Vavřinec: *Kapucíni a katolická restaurace v Čechách*. Časopis pro katolické duchovenstvo, sešit 1, 1938, s. 16-38.

RABAS, Vavřinec: *Stručný přehled činnosti kapucínů v XVII. století*. Časopis pro katolické duchovenstvo, roč. 79, sešit 5, 1938, s. 369-384.

RABAS, Vavřinec: *P. Valeriánus de Magni – nejslavnější muž českomoravské provincie kapucínské*. Časopis pro katolické duchovenstvo, sešit 4, 1938, s. 289-338.

RUPPRECHT, T. W.: *Kurzgefasste Geschichte über den Ursprung der heutigen Ordenklöster, wie auch Dom – und Collegiatstifter in Mähren*. Wien 1783.

SVÁTEK, Josef: *Organizace řeholních institucí v českých zemích a péče o jejich archivy*. In: Sborník archivních prací XX, 1970, číslo 2, zvláštní příloha.

TENORA, J.: *Jesuitské misie na Moravě v letech 1558-1653*. Hlídky 22, 1905.

VÁLKA, Josef. *Morava reformace, renesance a baroka*. Brno: MVS, 1995.

VLČEK, Pavel – FOLTÝN, Dušan – SOMMER, Petr. *Encyklopedie českých klášterů*. Praha, Libri, 1997.

WILHELM, Bonaventura – MINAŘÍK, Klement: *Dějiny klášterů františkánských v Čechách a na Moravě*. Třebíč 1909-1910.

WINTER, Eduard: *Josefinismus a jeho dějiny*. Příspěvky k duchovním dějinám Čech a Moravy 1740-1848. Praha 1945.

WINTER, Zikmund: *Život církevní v Čechách XV. a XVI. století. Kulturně historický obraz XV., XVI. století. Svazek I*. Praha 1895.

WOLNY, Gregor: *Kirchliche Topographie von Mähren, meist nach Urkunden und Handschriften*, II. Brünnener Diocese III. sv. Brno 1860.

ZEMEK, Metoděj - BOMBERA, Jan - FILIP, Aleš. *Piaristé v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 1631-1950*. Prievidza 1992.

ZESCHICK, Johannes: *Benediktini a benediktinky v Čechách a na Moravě*. Praha 2007.

ZLÁMAL, Bohumil: *Příručka českých církevních dějin, díl VI. Doba rekatolizace (1550-1650)*. Olomouc 1970.

ZLÁMAL, Bohumil: *Příručka českých církevních dějin, díl VII. Doba barokní katolicity (1650-*

1750). Olomouc 1970.

ZLÁMAL, Bohumil: *Příručka českých církevních dějin, díl VIII. Doba osvícenská (1750-1850).* Olomouc 1972.

ŽÁK, Alfons: *Österreichisches Klosterbuch. Statistik der Orden und Kongregationen der katholischen in Österreich.* Wien-Leipzig 1911.